

Lempäälän kunnan vesistötarkkailuohjelma

Yhdyskuntalautakunta 11.11.2025 § 175
209/11.05.03/2025

Valmistelija ympäristötarkastaja Iina Lampi ja ympäristöpäällikkö Elina Laukkanen

Asia

Lempäälän kunnan ympäristönsuojelussa on laadittu liitteenä oleva vesistötarkkailuohjelma vuosille 2026-2036. Ohjelman tarkoituksena on tuottaa luotettavaa ja säännöllistä perustietoa kunnan vesistöjen vedenlaadusta ja tilasta. Laaditun ohjelman pohjalta on tarkoitus kilpailuttaa kunnan vesistötarkkailun perusseuranta useammaksi vuodeksi kerrallaan. Vesistötarkkailuohjelma tarkistetaan viimeistään ohjelmakauden lopussa tai tarvittaessa aiemmin.

Taustaa

Laki kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta (64/1986, § 6) edellyttää, että kunnan ympäristönsuojeluviranomainen huolehtii ympäristön tilan seurannasta ja siihen liittyvistä selvityksistä ja tutkimuksista sekä huolehtii omalta osaltaan ympäristönsuojelun suunnittelusta ja kehittämisestä.

Pintavesien tilan säännöllinen tarkkailu on tärkeää vesistössä tapahtuvien muutosten havaitsemiseksi ja sen pohjalta mahdollisten toimenpiteiden käynnistämiseksi. Ajantasainen tieto vesien tilasta antaa lisäksi tärkeää pohjatietoa päätöksenteon tueksi, kun arvioidaan eri toimenpiteiden vaikutuksia vesistön laatuun. Kuntalaisille ajantasainen vesistötieto on arvokasta oman lähiympäristönsä laadun mittarina.

Vesistötarkkailua on tehty jo pitkään Lempäälän kunnan ympäristönsuojelun toimesta. Vesistötarkkailuohjelman laatimisen kautta vesistötarkkailusta on tullut pitkällä tähtäimellä suunnitelmallisempaa ja kustannustehokkaampaa. Lempäälän kunnan vesistöjä on tarkkailtu vuosina 2015-2025 ympäristönsuojeluviranomaisen (ympäristöjaosto, 20.01.2015 § 5) hyväksymän vesistötarkkailuohjelman mukaisesti. Lisäksi osaa vesistöistä tarkkaillaan valtion toimesta ja myös kuormitusperusteisesti osana ympäristölupiin liittyvää velvoitetarkkailua. Lempäälän kunnassa merkittävimpiä velvoitetarkkailuja tehdään Lempäälän jätevedenpuhdistamoon, Pirkkalan lentokenttään ja Tuljamon entiseen kaatopaikkatoimintaan liittyen. Velvoitetarkkailua tehdään myös pienemmässä mittakaavassa eri ympäristölupien yhteydessä. Terveystensuojeluviranomainen tarkkailee tiettyjen vesistöjen uimarantoja (7 kpl) mikrobiologisen veden laadun ja levätilanteen osalta. Ympäristönsuojelu tekee kesäaikaan säännöllistä sinileväseurantaa Pyhäjärven osalta osana valtakunnallista sinileväseurantaa.

Lempäälän kunnan vesistötarkkailuohjelma vuosille 2026-2036

Vesistötarkkailuohjelman lähtökohdat

Vesistötarkkailuohjelman laadinnassa on hyödynnetty kunnan omaa tietopohjaa sekä Suomen ympäristökeskuksen ympäristötiedon hallintajärjestelmä Herttaan tallennettuja tietoja pintavesien tarkkailuista. Ohjelman laadinnan yhteydessä pyydettiin ja saatiin kommentteja Pirkanmaan ELY-keskukselta, jotka otettiin huomioon mahdollisuuksien

mukaan. Pirkanmaan ELY-keskus vastaa vesistöjen tilan luokittelusta sekä vesienhoidon suunnittelusta alueellaan.

Päivitettyssä vesistötarkkailuohjelmassa on jatkettu aikaisemman ohjelman mukaisia tarkkailuja jatkumon varmistamiseksi. Tarkkailuohjelman kohteet on valittu kattavasti kaikilta valuma-alueilta ja kohteiden valinnassa sekä tarkkailutiheydessä on pyritty huomioimaan mm. valuma-alueen maankäyttö ja siihen odotettavissa olevat muutokset, vesistön virkistyskäyttöarvot, virtavesien virtaama, vesistön nykytila ja viimeisin näytteenotto.

Tampereen puolella Vuoreksen alueeseen kohdistuvat maankäytön muutokset on otettu edelleen huomioon Höytämönjärven ja Koipijärven tilan tarkkailussa vuosittaisen seurannan jatkamisella. Tulevassa ohjelmassa tarkkailukohteiksi on lisätty Sääksjärven alueelta Kortejärvi, Ammejärvi, Rajajärvi ja Matojärvi, jotta saadaan tietoa niiden nykytilasta ja jotta tilaa voidaan tarkkailla Sääksjärven alueen mahdollisesti rakentuessa myöhemmin. Marjamäen alueen vesien osalta on myös lisätty yksi havaintopiste vesistöön purkavan ojan alajuoksulle (Kylälamminoja).

Kustannustehokkuuden näkökulmasta saman alueen vesistötarkkailukohteita on ajoitettu samalle vuodelle ja säännöllistä tarkkailua tehdään vesistöjen fysikaalis-kemiallisen ja mikrobiologisen tilan sekä levätuotannon osalta. Vesistöjen ekologisen tilan biologisten seurantamuuttujien (mm. kalasto, pohjaeläimet, vesikasvillisuus) seurantaa tehdään tarvittaessa erikseen resurssien puitteissa. Vesistötarkkailua tehdään vuosittain noin 10 näytteenottopaikasta. Lisäksi ohjelmassa on huomioitu muiden tahojen toimesta tehtävät tarkkailut välttämällä päällekkäisyyksiä. Aiemman vesistötarkkailuohjelmakauden aikana tarkkailun vuosikustannukset ovat olleet luokkaa 6000-8000 euroa. Vesistötarkkailua varten varataan tarvittava määräraha talousarviossa vuosittain. Ohjelman lisäksi ympäristönsuojelussa on varauduttava yksittäisiin vesinäytteenottoihin esimerkiksi valvonnallisista syistä tai muuten ajankohtaisiin tarpeisiin liittyen.

Vesistötarkkailuohjelman toteutus

Tarkkailussa mukana olevilla vesistöillä on erilaisia tarkkailuvälejä, jotka on määritetty edellä mainittujen lähtökohtien pohjalta. Tihein tarkkailuväli on sellaisilla vesistöillä, joiden virkistyskäyttö on merkittävää, järvellä on kunnan uimaranta, järvi on isokokoinen, lähellä on runsaasti asutusta ja järveen kohdistuu kuormitusta. Vastaavasti pienillä järvillä, joihin ei kohdistu merkittävää kuormitusta ja joiden ympärillä on vain vähän tai ei lainkaan asutusta, tarkkailuväli on harva.

Virtavesistä on otettu mukaan vain virtaamaltaan merkittävimmät joet (yleensä valuma-alueen laskujoet). Virtavesien veden laatu vaihtelee voimakkaasti sateiden ja muiden ympäristöolosuhteiden mukaan. On kuitenkin tärkeää saada myös virtavesistä suuntaa antavaa tietoa virtaveden laadusta, etenkin valuma-alueella. Vesistötarkkailuohjelmaan on valittu tarkkailtavat virtavedet vesistöön kohdistuvan kuormituksen perusteella (tiheä asutus tai päästölähteitä valuma-alueella).

Vesistötarkkailu tehdään liitetaulukon mukaisesti siten, että järvistä otetaan tarkkailuvuonna sekä talvi- että kesänäyte kerrostuneisuuskaudella. Näytteet otetaan pinnasta ja syvänteestä taulukossa määritetyistä näytteenottopaikoista tai mikäli alueella ei ole vakiintunutta näytteenottopaikkaa, järven syvimmästä kohdasta. Virtavesistä otetaan tarkkailuvuonna kevät- ja syksynäyte sekä mitataan virtaama korkean virtaaman aikaan. Vesinäytteistä tehdään liitetaulukossa mainitut analyysit. Tulokset tallennetaan ympäristötiedon hallintajärjestelmä Herttaan, jotta

tulokset ovat yleisesti käytettävissä. Vuosittain tehtävistä vesistötutkimuksista laaditaan lyhyt raportti, jossa kuvataan myös kunkin vesistön veden laatu sanallisesti. Raportit julkaistaan kunnan verkkosivuilla.

Liitteet

Lempäälän kunnan vesistötarkkailuohjelma vuosille 2026-2036 (julkinen)

Oheisaineisto

Esittelyaineisto, vesistötarkkailuohjelma

Toimivalta: esim. Lempäälän kunnan hallintosäännön 5 luvun 5 §:n mukaan yhdyskuntalautakunta on toimivaltainen päättämään asiasta.

Lisätietoja: ympäristötarkastaja Iina Lampi, puh. 040 195 5568, sähköpostit ovat muotoa etunimi.sukunimi@lempaala.fi

Esittelijä

Ympäristöpäällikkö

Päätösehdotus

Yhdyskuntalautakunta päättää hyväksyä edellä selostusosassa kuvatun ja liitteenä olevan Lempäälän kunnan vesistöjen vesistötarkkailuohjelman vuosille 2026-2036.

Päätös

Yhdyskuntalautakunta hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Merkittiin pöytäkirjaan, että lautakunnan jäsen Heli Tiensuu poistui kokouksesta tämän pykälän käsittelyn aikana klo 20.28 ja palasi kokoukseen tämän pykälän päätöksenteon jälkeen klo 20.30.

Tiedoksi

ympäristötarkastaja Lampi, Pirkanmaan ELY-keskus, Ympäristöterveys Pirteva